

Stručni rad

SLOBODNO VRIJEME UČENIKA U RAZDOBLJU TRAJANJA COVID-19

Erik Kurbos, prof. nem. in ang.

Dijaški dom Lizike Jančar Maribor, Slovenija

Sažetak

U ovom članku predstaviti ćemo mnoge načine provođenja slobodnog vremena koje nudi naš učenički dom, odnosno zanimljive aktivnosti i projekte koje Učenički dom Lizike Jančar Maribor nudi učenicima kao kvalitetno slobodno vrijeme. Također ćemo pokazati kako je virus COVID-19 promijenio posjećenost interesnih aktivnosti u učeničkom domu.

Ključne riječi: slobodne aktivnosti, interesne aktivnosti, COVID mjere.

1. Uvod

Virus COVID-19 je virus koji je teško pogodio ljude u svim aspektima njihovog života. Iako su starije generacije, kao rizične skupine, trpjele najteže posljedice u životno opasnim okolnostima, posebno ugrožena generacija postali su mladi koji su bili uskraćeni za slobodno vrijeme kakvo su poznavali njihovi roditelji i generacije prije njih. Kad razmišljamo o slobodnom vremenu, postavlja se prvo pitanje: Što je slobodno vrijeme i zašto je toliko važno? Autorica Sabina Derganc slobodno vrijeme definira kao vrijeme koje nije ispunjeno obavezama, vrijeme za oslobađanje od stresa od škole, posla i drugih svakodnevnih obaveza te vrijeme kada se slobodno odlučujemo za razne aktivnosti [1]. Nadalje, autorica navodi da mladima to znači prilika za opuštanje, kada se oslobođeni vanjskih pritisaka mogu družiti s prijateljima, zabaviti, izraziti se i testirati svoje sposobnosti, te da nas sadržajno provođenje slobodnog vremena može zaštititi od brojnih tjelesnih i psihičkih bolesti ili barem ublažiti njegove posljedice. [1].

Prema Kuharu, dosljedno sudjelovanje u slobodnom vremenu je prevencija protiv kaznenih djela i depresivnih raspoloženja. [2] Francuski sociolog J. spominje tri važne funkcije koje slobodno vrijeme ima [3]:

1. Odmor znači oslobađanje od intelektualnog ili fizičkog napora. Ovo je proces opuštanja i obnavljanja tjelesne snage. Ako posao koji obavljamo ima tjelesni karakter, treba obavljati pasivni odmor (sjedenje, mirovanje, spavanje), ali ako je više mentalnog karaktera (kao što je učenje), pauza treba biti aktivna – rekreacija, kretanje.
2. Zabava – donosi zadovoljstvo. Njezina svrha je osvježavati i stvarati dobro raspoloženje, pa ju treba njegovati kao sastavnicu života, uz učenje. Mlade treba poticati na kreativnu zabavu koja uključuje elemente aktivnog sudjelovanja u procesu oblikovanja sadržaja. Zabava koju nudi tržište (slot automati, elektronske igre) je takva da ne zahtijeva poseban napor, te drži igrača u stalnoj napetosti.
3. razvoj osobnosti - aktivnosti vezane uz razvoj osobnosti uključuju aktivnosti u različitim područjima i omogućuju osobi da se razvija emocionalno, mentalno, socijalno, ekonomski, spolno i moralno. [4]

2. Slobodne aktivnosti i njihovi ciljevi

U učeničkom domu Lizike Jančar učenici imaju priliku ispuniti svoje slobodno vrijeme brojnim zanimljivim aktivnostima.

U interesnoj aktivnosti Likovni krug učenicima omogućava slobodno umjetničko izražavanje, pomoć pri izložbama, posjećivanje izložba u gradu Mariboru, pomoć u raznim ukrasima i sudjelovanje na natjecanjima i kolonijama. U Lutkarskom klubu učenici izrađuju ručne lutke i lutke za prste, predstavljaju ih i sudjeluju u lutkarskim predstavama. Čitaonice i kreativne radionice namijenjene su čitanju i upoznavanju

različitih, nagrađivanih i kvalitetnih književnih djela slovenskih i stranih autora te stvaranju.

Računalstvo je namijenjeno upoznavanju korisnih programa (kao što su Office, Graph, Picasa itd.), navikavanju na sigurno korištenje interneta i društvenih mreža, učenju online etike, pomaganju u seminarskim zadacima i prezentacijama te tehničkoj podršci. U aktivnosti Streljaštva učenici upoznaju zračnu pušku, rukovanje vatrenim oružjem, pravila sportskog streljaštva te se navikavaju na strpljenje, smirenost i pravilno disanje. U interesnoj aktivnosti Njega lica i tijela učenici uče osnovne zakonitosti šminkanja, razvijaju osjećaj za estetiku uz pomoć literature, fotografije i razgovora, uče o važnosti higijene, zdrave prehrane, tjelovježbe i mentalnog zdravlja te se uče prihvaćati takvima kakvi jesu.

U interesnoj skupini Video kružook učenici uče osnove digitalnog snimanja, fotografije, video formate i osnovna pomagala. Sve o psima zanimljiva je aktivnost u kojoj učenici uče o uzgoju pasa i pravilnoj njezi kućnih ljubimaca, općem znanju o postupanju sa psima, glasinama o psima kako bi se izbjegao sukob i Zakonu o zaštiti dobrobiti životinja i mučenju. Zanimljiva aktivnost L'art stavlja naglasak na stvaranje i razvoj znanja u različitim područjima umjetnosti, a učenici svoje radove izlažu i u izložbenom centru Lija. Zanimljiva aktivnost Učiti kako učiti ima za cilj razvijanje strategija učenja, znanja, kako se riješiti potencijalnih napetosti prije procjene znanja i u javnosti, te upoznavanje vlastitih kognitivnih karakteristika, snaga i slabosti te stilova učenja. Zanimljiva aktivnost Joga je namijenjena jačanju psihofizičke kondicije, razvoju motorike, koncentracije i uspostavljanju sklada tijela, uma i duše. Učenički dom nudi učenicima i stolni tenis, badminton, pikado, šah, odbojku, košarku i nogomet.

Svoje slobodno vrijeme učenici mogu ispuniti i sudjelovanjem u raznim projektima: Volontiranje, Retro kutak, Tutorstvo, Likika Likika Jančar, Kuharija, Maribor - moj grad, Čitamo zajedno, Za zdravlje u Liziki, U zagrljaju kulture, Kreirajmo, Zelena Lizika, Kreativna nepovezanost, Večer umjetnosti, Mladi za napredak Maribor i Ambasador škole Europskog parlamenta, koji učenicima omogućuje da preuzmu ulogu veleposlanika Europskog parlamenta i postanu predstavnici EU života u učeničkom domu, podižući svijest o važnosti EU, Europskog parlamenta i europskog građanskog života te budućnosti Europe.

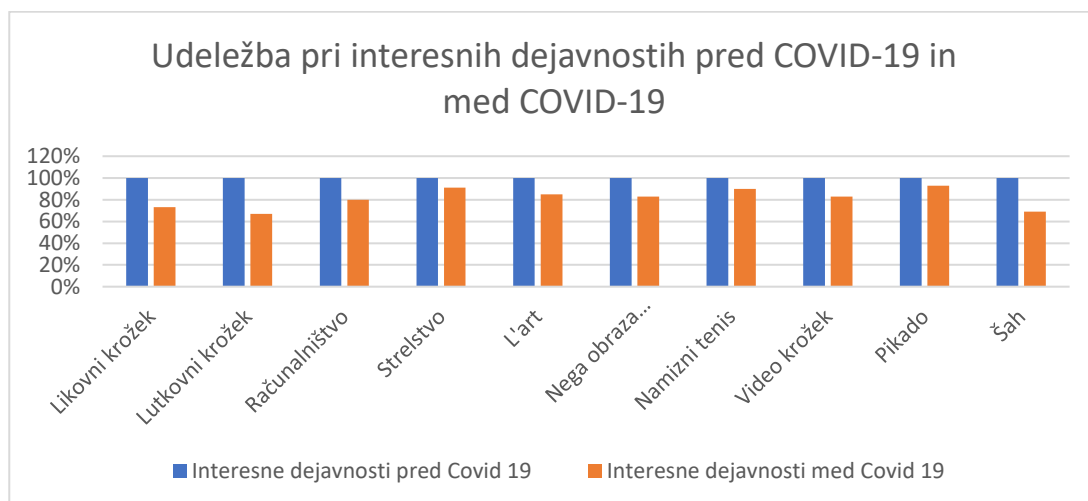
2.1 Slobodne aktivnosti u vremenu virusa COVID-19

Neke interesne aktivnosti u školskoj godini 2021./2022. više se nisu provodile - košarka, odbojka i nogomet su se prije pojave virusa COVID-19 odvijali u teretani ispred učeničkog doma, ali zbog prirode ovih sportskih aktivnosti prevencija širenja virusa COVID-19, međutim, njihova provedba je prestala. Opet su se nastavile provoditi i druge interesne aktivnosti poput pikada, šaha i stolnog tenisa, ali u skladu s mjerama prevencije COVID-19, uključujući dezinfekciju inventara prije svake uporabe, obveznu uporabu maski i sigurnosnu distancu.

Slika 1 – Interesna aktivnost Pikado u Učeničkom domu Lizike Jančar

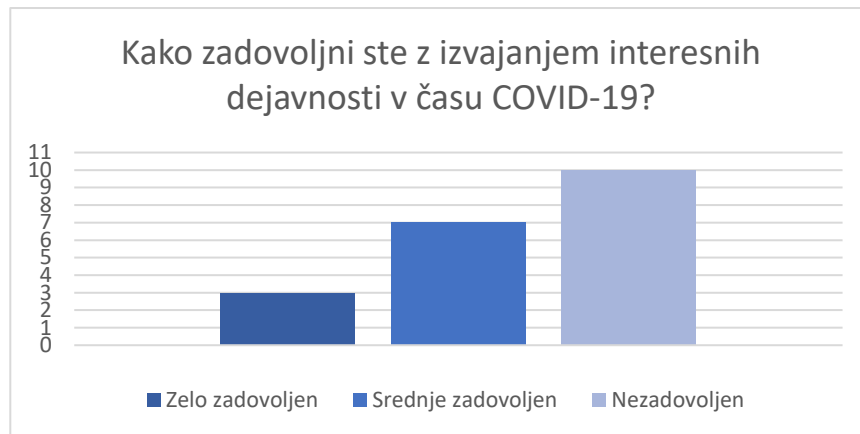
Vezano uz promjenu sudjelovanja učenika u izvannastavnim aktivnostima u učeničkom domu, pitali smo nositelje izvannastavnih aktivnosti, odnosno odgajatelje koji su nam dostavili podatke o posjećenosti izvannastavnih aktivnosti, kao i učenike Učeničkog doma Liziku Jančar, koji su sudjelovali u kratkim anketama.

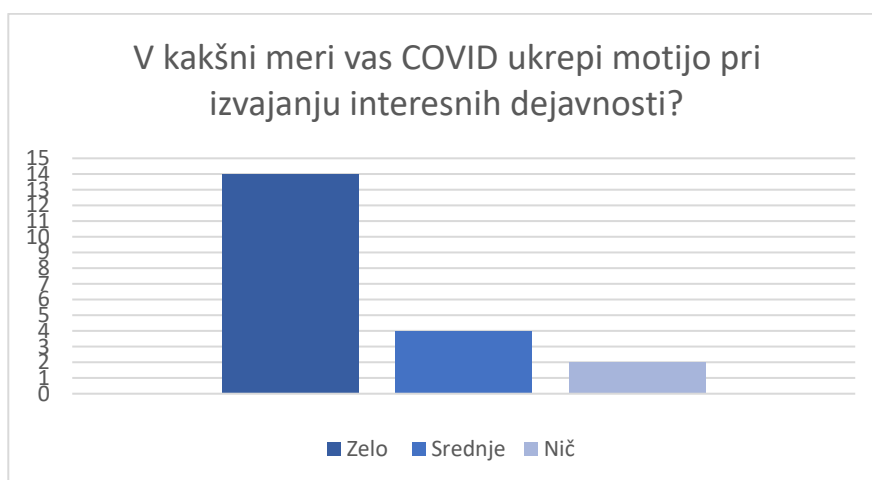
Graf 1 - Sudjelovanje u interesnim aktivnostima prije i tijekom virusa COVID-19

Podaci koje su dostavili pružatelji interesnih aktivnosti u domu pokazuju da su se brojni učenici prilagodili situaciji i unatoč mjerama za sprječavanje širenja COVID-19 i dalje sudjeluju u interesnim aktivnostima. Međutim, ustanovili smo da se ovo sudjelovanje u svim interesnim aktivnostima smanjilo. Pad je najmanji u pikadu (7%), streljaštvu (9%) i stolnom tenisu (10%), a najveći u lutkarskom društvu (33%), šahu (31%) i likovnom klubu (27%).

Nakon analize posjeta interesnim aktivnostima, nasumično smo tražili 20 učenika, koji su intervjuirani kratkom anketom. Anketa se sastojala od dva ključna pitanja. U prvom pitanju zanimalo nas je koliko su učenici zadovoljni provedbom interesnih aktivnosti tijekom COVID-19. Učenici su mogli odgovoriti: vrlo zadovoljni, umjereno zadovoljni i nezadovoljni. U drugom pitanju zanimalo nas je u kojoj mjeri COVID mjere ometaju aktivnosti učenika. Mogući odgovori na drugo pitanje bili su: vrlo, srednje i nula.

Graf 2 - Anketa - 1. pitanje

Graf 3 - Anketa - 2. pitanje

U prvom pitanju vidimo da su 3 učenika bila vrlo zadovoljna provedbom interesne aktivnosti, 7 učenika umjereno zadovoljno i 10 učenika nezadovoljno. U drugom pitanju vidimo da samo 2 učenika uopće nisu ometana COVID mjerama, 4 učenika su bila umjereno ometana, a čak 14 učenika jako je ometano mjerama.

Na temelju analize provedenih anketa s učenicima, možemo zaključiti da se razlozi pada posjećenosti interesnih aktivnosti mogu tražiti uglavnom u mjerama prevencije virusa COVID-19, što je postalo uvjet za sudjelovanje u svim interesnim aktivnostima tijekom širenje COVID-19 i drugih aktivnosti u slobodno vrijeme koje su se nastavile. Nakon rezultata kratkih anketa, razgovarali smo s nekim učenicima, jer nas je zanimalo njihovo mišljenje o mjerama. Neki učenici povjerali su nam da više ne sudjeluju u interesnim aktivnostima, jer ih mjera poput obvezne nošenja maske ometa u obavljanju interesnih aktivnosti te ih fizički i psihički opterećuje zbog čega gube volju za razonodom te radije ne prisustvuju aktivnostima. Također su kazali da smatraju da im je sloboda svim mjerama oduzeta, odnosno da više ne mogu u potpunosti izražavati svoje slobode.

Što se tiče promjena, učenici su također rekli da su većinu svojih interesnih aktivnosti prenijeli u virtualni svijet. To je uglavnom zato što nisu morali ništa poduzeti i zato što su se tamo osjećali slobodnije.

3. Zaključak

Situacija s virusom COVID-19 promijenila je vrijednosti mladih ljudi i njihove načine provođenja slobodnog vremena. Vraćajući se francuskom sociologu Dumazedieru, možemo vidjeti da su učenici morali promijeniti način provođenja slobodnog vremena, jer su se promijenile važne funkcije slobodnog vremena. Čak i ako se usredotočimo samo na mjeru sprječavanja širenja virusa COVID-19, kao što je obvezno nošenje maske, nalazimo da takva mjera snažno utječe na barem dvije od tri funkcije slobodnog vremena – odmor, olakšavanje intelektualnog ili fizičkog napora, te zabava koja donosi utjehu i dobro raspoloženje. Za učenike je obvezno nošenje maske opterećenje, a ne oslobađanje od intelektualnih ili fizičkih napora, a umjesto ugone i dobrog raspoloženja učenici gube volju za slobodnim aktivnostima. Budući da takav način obavljanja interesne aktivnosti predstavlja više negativno nego pozitivno iskustvo, možemo reći da time slobodna aktivnost gubi svoju svrhu. Čak i prema definiciji Sabine Derganc, koja tvrdi da je slobodno vrijeme vrijeme koje nije ispunjeno obavezama, razlozi odbijanja slobodnih aktivnosti od strane učenika mogu se tražiti uglavnom u mjerama za sprječavanje širenja virusa COVID-19. Naime, mjere pridružuju slobodne aktivnosti obavezama, zbog čega slobodne aktivnosti gube svoju draž.

4. Literatura

- [1.] Derganc, S. (2004). Prosti čas mladih. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [2.] Kuhar, M. (2007). Prosti čas mladih 21. stoletja. Socialna pedagogika (Ljubljana). 11 (4), 453-471.
- [3.] Dumazedier, J. (1967). Toward a society of leisure. New York: Free Press.
- [4.] Hočevar, F. in Mesec, B. (1981). Prosti čas. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.